

§6**Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023
(KS 2019/1939). Svar på remiss från
kommunstyrelsen**

Dnr 1.1/2950/2020

Beslut

Kulturnämnden beslutar enligt förslag från kulturförvaltningen och Stadsarkivet:

- 1) Kulturnämnden godkänner och överlämnar förvaltningarnas tjänsteutlåtande som svar på remissen.
- 2) Ärendet justeras omedelbart

Handlingar i ärendet

Kulturförvaltningens och Stadsarkivets tjänsteutlåtande i rubricerat ärende från 2021-02-05.

Sammanfattning

Stockholms stads trygghetsprogram föreslås ersätta ”För ett tryggare och säkrare Stockholm – Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021”, och ska gälla för stadens samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Programmet beskriver strukturen för stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete.

Kulturförvaltningen och Stadsarkivet anser att programmet på ett bra sätt pekar ut roller och ansvar för det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet i staden. Dock bör det framgå tydligare av programmet om ”offentlig miljö” även syftar på inomhusmiljöer, som exempelvis bibliotek och Stadsarkivets publika läsesalar. Vidare anser kulturförvaltningarna att det är bra att stadsdelarna får ett samordningsansvar för sitt geografiska område, men att fackförvaltningarna också måste involveras i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Diana Van (C), Kristina Lutz m.fl. (M), Hanna Gerdes (L) och Micke Seid (MP) föreslår (se beslutet).
- 2) Emilia Bjuggren m.fl. (S) föreslår att nämnden beslutar att delvis godkänna förvaltningen förslag till beslut, och anför därutöver följande:

Arbetet för jämlikhet och mot segregation är avgörande om vi ska skapa ett tryggare Stockholm. Vi vill att alla stadsdelar ska vara trygga. Att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad är ett ansvar som vilar på samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Det är genom

förebyggande systematiskt säkerhetsarbete, riktade insatser och trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön, samt ett omfattande preventivt socialt arbete som trygghet kan uppnås.

Den gängkriminalitet som plågat vissa av Stockholms stadsdelar måste brytas. Att rekryteringen till gängen tillåts fortsätta är ett misslyckande för inte minst Stockholms stad som får sägas ha huvudansvaret för att bryta denna utveckling i Stockholm. Historiskt dåliga förutsättningar för socialtjänsten under tidigare mandatperioder och till skolan under innevarande år bidrar till detta. Verksamheterna som utgör grunden i trygghetsarbetet måste ges förutsättningar att bedriva sitt arbete. Minskade resurser till förskolan, avskaffad 90-dagarsgaranti och nedläggning av fritidsgårdar är fel väg att gå.

I förslaget till trygghetsprogram framhålls vikten av samverkan. Det är oerhört viktigt med både intern och extern samverkan för ett framgångsrikt trygghetsarbete. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser behöver bli ännu bättre i att samverka med varandra och med andra aktörer som polisen, regionen, näringslivet och föreningslivet. Men för att kunna samverka krävs det att varje verksamhet är medveten om hur den egna verksamheten bidrar till ett tryggare Stockholm både kortsiktigt och långsiktigt. Tyvärr har vi sett hur stadens ledning vid ett flertal tillfällen försökt frånsäga sig ansvaret för trygghetsarbetet. Istället för att höja ambitionerna för stadens förebyggande arbete har ledningen önskat att flytta fokus till vad regeringen och andra aktörer bör göra. Det sänder fel signaler till stadens verksamheter. Staden förfogar över många verktyg som kan användas för att stärka tryggheten.

Vidare saknar vi i programmet skrivningar om segregationens effekter på trygghet. Att blunda för vilka risker som sociala skillnader innebär kan försvaga stadens förståelse och beredskap för social oro. Man kan ställa sig frågande till varför majoriteten inte vill ta upp sociala skillnader och om det finns en koppling till de senaste årens nedskärningar på det förebyggande arbetet som till exempel förskola, skola och feriejobb till unga. De besparingar som majoriteten tror sig göra idag kommer att kosta staden ofantliga summor i framtiden när färre barn klarar kunskapsmålen och segregationen ökar.

Det offentliga rummet tillhör alla. Alla, oavsett kön och ålder, ska kunna känna sig trygga överallt i vår stad. Men verkligheten är att många stockholmare upplever otrygghet i det offentliga rummet. Det var därför som vi i den dåvarande majoriteten år 2018 införde en trygghetsfond med 200 miljoner kronor. Fonden syftar till att möjliggöra stadsmiljöåtgärder som förebygger brott och bidrar till ökad trygghet, säkerhet och trivsel. I Kulturförvaltningens verksamheter skulle det kunna bidra till tryggare miljöer kring inte minst stadens bibliotek.

Fonden har varit uppskattad av nämnderna. Tyvärr ser vi hur den borgerliga majoriteten under sina två år har byråkratiserat, försvårat och stoppat insatser. Syftet med fonden om att öka tryggheten och säkerheten genom att låta stadsdelar och nämnder lokalt identifiera otrygga platser tillsammans med polis, näringsliv, föreningsliv och medborgare har försvårats. Till exempel har flertalet nämnder identifierat otrygga platser och ansökt medel men sett hur deras ansökan avslagits med en uppmaning att inkomma med en ny ansökan igen. Viktiga trygghetsinvesteringar har tyvärr uteblivit.

Under våren 2020 beslutade kommunfullmäktige om Stockholms stads säkerhetsprogram. Det är beklagligt att majoriteten valde att remittera ut säkerhetsprogrammet och trygghetsprogrammet vid olika tillfällen eftersom trygghet och säkerhet hänger ihop i en väldigt stor utsträckning. Det hade varit av stort värde om stadens verksamheter hade getts möjlighet att framföra synpunkter med båda programmen framför sig.

Beslutsgång

Vice ordförande Torun Boucher (V) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från Diana Van (C), Kristina Lutz m.fl. (M), Hanna Gerdes (L) och Micke Seid (MP).

Reservation

Emilia Bjuggren m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av vice ordförande Torun Boucher m.fl. (V) enligt följande:

När nu majoriteten valt att dela upp program för säkerhet och trygghet borde programmen gått ut på remiss samtidigt för att det ska vara möjligt att få överblick över helheten i hur trygghets- och säkerhetsarbetet ska bedrivas. Istället har

programmen delats upp och säkerhetsprogrammet behandlades under 2019, något vi tycker är beklagligt. Vad gäller trygghetsprogrammet som ska gälla från och med 2020 vilket av uppenbara skäl inte är möjligt, bör det korrigeras till 2021-2023.

Programmet fäster stor vikt vid brottsprevention och stadsmiljöfrågor. Det är två mycket viktiga delar i att skapa en trygg stad, men vi saknar ett tydligare fokus på förebyggande insatser som leder till ökad jämlikhet i staden. Till exempel bidrar en levande kultur över hela staden till en tryggare stad. Det räcker inte med en ren och välskött stadsmiljö för att stärka tryggheten och förebygga brottslighet. En stabil och välfungerande socialtjänst som invånarna känner högt förtroende för är helt avgörande för ett lyckat trygghetsarbete. En levande stad med mötesplatser, kulturhus, konstgallerier, scener, kulturskola, bibliotek, ateljéer och så vidare bidrar också till ett annat folkliv, det är ett perspektiv som även det behövs i stadens trygghetsarbete.

Vi vill sänka trösklarna för tidiga insatser och ge ytterligare förutsättningar för god samverkan med förskola, skola, fritidsverksamheter, civilsamhälle och andra myndigheter utifrån bland annat de rekommendationer som lämnades i Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Trygghetsprogrammet pekar ut stadsdelsnämnderna som en av de mest centrala aktörerna för genomförandet av programmet. Stadsdelsnämnderna får genom programmet även ett stort ansvar för uppföljning och samordning av trygghetsskapande insatser. Förskola, socialtjänst samt fritidsverksamheter och aktiviteter för barn och unga beskrivs som högt prioriterade områden. När nu kulturförvaltningen fått ett samordningsansvar för fritidsverksamheterna i stadsdelarna är det av stor vikt att även kulturförvaltningen inkluderas i detta arbete, i synnerhet som även kulturskolan och stadens bibliotek är viktiga aktörer i det lokala samhället.

Samtidigt kan vi konstatera att den borgerliga majoriteten under tre års tid genomfört kraftiga besparingar inom dessa områden. Stadsdelsnämnderna har redan ett mycket omfattande ansvarsområde och bedriver stor del av stadens viktiga kärnverksamhet och skulle behöva en stärkt finansiering. Även skolan och kulturen har drabbats hårt av nedskärningar.

Liksom i säkerhetsprogrammet efterfrågar vi tydligare skrivningar om socioekonomisk segregation i staden. Det finns forskning om segregation och dess effekter, bland annat från Stockholms universitet som kan vara behjälplig i dessa analyser. Programmet bör också kompletteras med analyser av vilka effekter den ökade ekonomiska ojämlikheten i staden får på säkerhetsarbetet, bland annat i form av tillit i samhället i stort, vilket lyfts i programmet som en del av det övergripande målet med stadens säkerhetsarbete. Trygghetsprogrammet skulle även kunna lyfta fram vilka åtgärder som behövs för att öka tillit och tilltro till staden. Även när det rör ekonomisk ojämlikhet och tillit finns det forskning som kan vara vägledande. Det faktum att Sverige har gått från att vara ett av de länder vars skattesystem omfördelar mest till att ha det minst omfördelade skattesystemet inom EU:s kärnländer sätter fokus på att enbart ett kommunalt trygghetsprogram aldrig kan öka tryggheten för de mest otrygga. Trygghet är liksom det mesta i samhället en klassfråga.

Slutligen vill vi också framhålla att det när det kommer till kommunikation är mycket viktigt att komplettera programmet med skrivningar om hur kommunikationen ska vara tillgänglig för alla oavsett funktionsvariation.

Ersättaryttrande

Ersättaryttrande lämnas av Madeleine Kaharascho Fridh (Fi) enligt följande:

Det är bra att man betonar det brottsförebyggande arbetet såväl som den samverkan och samordning som behövs i Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023. Men trots de stora ambitioner som beskrivs i såväl trygghetsprogrammet som styrets budget gällande detta så har man konsekvent dragit ned på detta viktiga arbete. Socialtjänsten och skolan belastas varje år med besparingskrav och inom förskolan vittnar personal om ett ansträngt läge. Det räcker inte att ha mål om en tryggare stad om inte de resurser som krävs för att upprätthålla arbetet skjuts till.

Programmets övergripande mål är att Stockholm är en trygg, säker och välskött stad. Det ska även säkerställa att arbetet utgår från det samlade hållbarhetsarbetet i Agenda 2030 och ska genomsyras av jämställdhets-, barn-, funktionshinder-, hbtq och äldre perspektiv. Ändå har programmet mycket få insatser och förslag gällande arbetet med mäns våld mot kvinnor. Den enda hänvisningen som görs till insatser handlar kort om stadens

Relationsvårdscentrum (RVC). RVC är en viktig verksamhet som vi gärna ser att staden utvecklar men det räcker inte i förhållande till problemets omfattning. Vi hade önskat mer fokus och fler konkreta förslag för hur kvinnor och barn ska få en ökad trygghet, särskilt i hemmet som är den vanligaste platsen för våldsutövare att begå brott. Dessa problem kommer varken ordningsvakter eller övervakningskameror att komma åt.

Även gällande hedersrelaterat våld och förtryck nämns endast Origo. I programmet står det att personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck kan vända sig dit, vilket inte stämmer. Origo är en verksamhet för barn och unga samt bistår stadens medarbetare med kompetensutvecklingsinsatser. Det behövs ett förtydligande om vilka möjligheter till stöd och hjälp som finns för den vuxen som utsätts för våld, kontroll och hot.

Gång på gång har Feministiskt initiativ föreslagit att staden ska införa metoden "Sluta skjut". Vi ser det därför som glädjande att detta program har stort fokus på samverkan mellan olika delar av stadens verksamheter såväl som att man utvecklar samarbetet med polisen. Vad som dock vore önskvärt är att styret nu lägger partiprestigen åt sidan och genast inför den metod som är beprövad och dokumenterat framgångsrik för att vända den dystra utvecklingen gällande skjutningar, som är en av stadens stora utmaningar i förhållande till trygghetsskapande för medborgare.

Kommunen har idag ännu inget lagstadgat uppdrag i det brottsförebyggande arbetet. Därför är det extra viktigt att ett styrdokument som detta är tydligt i sina avgränsningar och vad som avses. Med detta program ges stadsdelarna såväl som facknämnder ett utökat ansvar för ett område som saknar en tydlig avgränsning och där nämnden saknar förfogenhet. Det skulle behöva förtydligas i förhållande till stadsdelsnämnderna var deras ansvar börjar och slutar samt förtydligas hur samordningsuppdraget ska se ut.

Rasism och hatbrott är vanligt i vår stad. Enligt Nationella Trygghetsundersökningen för 2019 uppgav en femtedel av alla som utsatts för brott att det fanns ett hatbrottsmotiv. Vanligast är att bli utsatt på grund av hudfärg, nationalitet eller etnisk bakgrund, följt av religionstillhörighet enligt Brå. Ändå är insatserna för att minska otrygghet hos medborgare som utsätts för detta försvinnande få i stadens program. Sedan styret tillträdde har flera satsningar som det rosaröda styret införde fått mindre resurser eller helt

avvecklats. Det är en olycklig trend när det tydligt behövs mer antirasistiskt arbete i vår stad.

Vilka frågor som ställs i stadens trygghetsmätningar styr även utfallet. Med utgångspunkt från Folkets Husbys trygghetsundersökning från 2020 så blir det synligt hur viktigt det är att stadens mätningar även innehåller frågor som berör både interpersonellt våld respektive statligt sanktionerat våld med frågor om utsatthet för symboliskt respektive strukturellt våld.